

47. Atel Uygulaması

Tanımlar

Atel: Kırık, çıkık, kanama ve yaralanmalarda, bölgeyi hareketsiz hale getirmek için kullanılan sabitleyici malzemelere denir.

Atelleme: Ateli takma işlemine denir.

Stabilizasyon, İmmobilizasyon: Bir bütün halinde vücudu ya da herhangi bir uzvu hareketsiz hale getirmeye denir.

Amaç

Atel uygulamasının amacı travmaya uğrayan bölgeyi hareketsiz hale getirerek travmanın kontrol altında tutulmasını sağlamaktır.

Uygulama Basamakları

- ✓ Ekstremitenin distalindeki nabız, kapiller dolum, his ve mümkünse motor fonksiyonlar kontrol edilir.
 - ✓ Ekstremiteye uygun boyda atel seçilir (proksimal ve distaldeki iki oynar eklemi içine alacak şekilde).
 - ✓ Bir kişi, eli ile ekstremitayı olduğu pozisyonda tutarak stabilize eder.
- Vakum atel kullanılacaksa;**
- ✓ Valf, açık konuma getirilir. Atel, düz ve sert bir zemine yerleştirilip el ile atelin içindeki granüllerin eşit dağılımı sağlanır.
 - ✓ Pompa, valfe takılarak pompa tutamağı aşağı yukarı hareket ettirilip bir miktar hava çekilir.
 - ✓ Yeterli hava boşaltıldığında atel kenarları çökmeyecek kadar sertleşmiş; ancak şekil verilebilecek kadar yumuşak olmalıdır.
 - ✓ İkinci kişi, ateli ekstremitenin altına U biçiminde yerleştirir. Atelin distalinde ekstremitenin parmakları görülmelidir. Atel, velcro ile ekstremiteye sabitlenir.
 - ✓ Pompa ile ateldeki havanın tamamı çekilir. Pompa çıkarılıp valf kapatılır.
 - ✓ Ekstremitenin distalindeki nabız ve kapiller geri dolum kontrol edilir.
- Sert atel kullanılacaksa;**
- ✓ Ekstremita ile atel arasında oluşabilecek boşluklar, yumuşak ped ile desteklenir, tahta atel kullanılıyorsa sargı bezi ile sarılır.
 - ✓ Ekstremitenin altına ya da iki yanına atel yerleştirilir.
 - ✓ Atelin üzerinden iki ya da üç farklı noktadan sargı bezi ile sarılır.
 - ✓ Ekstremitenin distalindeki nabız ve kapiller dolum kontrol edilir.
- Şişme atel kullanılacaksa;**
- ✓ Uygulayıcı elini fermuarsız atelin içinden geçirerek ekstremitenin distalinden tutar ve ateli; ekstremita boyunca yerleştirir. Fermuarlı atel ise ekstremitenin etrafına yerleştirilir ve fermuarı kapatılır.
 - ✓ Atel şişirilir. Atelin basınç kontrolü yapılır. Şişirilmiş atelin ucu, iki parmakla sıkıştırıldığında çok sert olmayacak ve atelin duvarları birbirine değmeyecek şekilde ayarlanması basıncın yeterli olduğunu gösterir.

- ✓ Valf kapatılır. Atmosferdeki basınç ve sıcaklıktan etkilendiğinden, basınca bağlı iskemi oluşmasına karşın sık sık nabız ve kapiller geri dolum kontrol edilir. Atelleme işleminden sonra nabız alınamıyorsa ya da kapiller geri dolum gecikmesi varsa atelin havası biraz indirilir.

Traksiyon atel kullanılacaksa;

- ✓ Yaralının ayakkabı ve çorapları çıkarılır.
- ✓ Ekstremitenin distalindeki nabız, kapiller dolum, his ve mümkünse motor fonksiyonlar kontrol edilir.
- ✓ Yaralının sağlam olan bacağının yanına traksiyon ateli konularak teleskopik çubuklar sayesinde uzunluğu ayarlanır. Traksiyonun sağlanabilmesi için atel, bacak uzunluğundan 25–30 cm daha uzun olmalıdır.
- ✓ Bir kişi, bacağı ayak bileğinden tutarak traksiyon uygular ve hafifçe yukarı kaldırır. Bu işlem ağrının artmasına neden olacağından yaralıya açıklanmalı, işlem sonrasında rahatsızlığın azalacağı belirtilmelidir.
- ✓ Ayak bileği bandı, ayak bileğine sarılır. İkinci kişi, ateli bacağın altına yerleştirir. Atelin femur başı yastıkcığı, femur başının altına yerleşmelidir.
- ✓ Ayak yükseltici açılır. Ayak bileğinden traksiyon uygulayarak tutan kişi hiç bırakmadan bacağı atel üzerine yerleştirir.
- ✓ Kasık bölgesine yumuşak pedler yerleştirilerek kasık bandı bağlanır. Kasık bandı, traksiyonun etkili uygulanmasını sağlar.
- ✓ Ayak bileği bandı, gergi makarasına takılır. Gergi makarası, traksiyonu sağlayacak şekilde ve kırık olan bacak, sağlam bacakla aynı boya gelene kadar döndürülür.
- ✓ Bantlar kırık yerin üzerine gelmeyecek şekilde bacağa sarılır.
- ✓ Ayaküzerinde nabız ve kapiller geri dolum kontrol edilir

Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

- ✓ Atelleme işlemi, en az iki kişi tarafından uygulanmalıdır. Hasta ya da yakınlarına bilgi verilerek rızası alınmalı, hasta mahremiyetine saygı gösterilmelidir.
- ✓ Atelleme, olay yerinde hasta hareket ettirilmeden yapılır; ancak olay yeri güvenliğini tehdit eden bir durum (yangın, elektrik vb.) varsa hasta güvenli bir yere alınmalıdır.
- ✓ Atellemeden önce, bilinç durumu ve ABC değerlendirilir. Gerekli ise ileri yaşam desteği uygulamalarına öncelik verilir.
- ✓ Travmaya uğrayan bölgenin tamamı görülecek şekilde açılır. Bunun için giysiler kesilerek çıkartılmalıdır.
- ✓ Bölge açık kırık, deformite, ödem ve ekimoz açısından değerlendirilir.
- ✓ Atelleme öncesi açık yara varsa yara, tekniğine uygun kapatılır.
- ✓ Kanama varsa kontrol altına alınır.
- ✓ Atelleme öncesi ve sonrasında ekstremitenin distalindeki nabız, kapiller dolum, his ve mümkünse motor fonksiyonlar kontrol edilir.
- ✓ Travmaya uğrayan bölge, önce el ile stabilize edilir.
- ✓ Atel, travmaya uğramış bölgenin alt ve üst eklemine içine alacak şekilde yerleştirilir. Eklem bölgesi atele alınıyorsa eklem komşu kemikler de stabilize edilmelidir.
- ✓ Lokal şişliği önlemek amacıyla mümkünse ekstremitelere elevasyona alınır ve soğuk uygulama yapılır.

✓ Gereksiz hareket ve krepitasyon araştırması yapılmaz. ✓ Femur diafiz kırığı dışında, hiçbir kırılmış kemik ya da çıkığı normal anatomik şekline getirmeye ya da yerine yerleştirmeye çalışılmaz. ✓ Atel, dolaşımı bozacak kadar sıkı ya da kırığın oynamasına izin verecek kadar gevşek sarılmaz.	
Kullanılan Araç ve Gereçler	
✓ Eldiven ✓ Sert atel ✓ Vakum atel ✓ Şişme atel ✓ Traksiyon atel ✓ Sargı bezi	
İşin Riskleri	
Hastada Oluşabilecek Riskler	Çalışanda Oluşabilecek Riskler
✓ Kanama, Ekimozi Hematom ✓ Enfeksiyon ✓ Damar ve sinir hasarı ✓ İskemi ✓ Ağrı	Hastalık bulaş riski vb.